

Környezetünk védelme

A Levegő Munkacsoport

Magyarország egyik legismertebb és legaktívabb környezetvédő társadalmi szervezete a Levegő Munkacsoport, amelyben 34 különböző környezetvédő szervezet és számos független szakértő vesz részt. Főbb céljai a levegőtisztaság javítása, a városi zöldterületek védelme. Feladatai között a legfontosabbnak a lakosság és döntéshozók felvilágosítását, környezetvédelmi tudatformálását tartja. Gyakran szervez konferenciákat, kiállításokat, vitafórumokat, tart sajtótájékoztatókat, készít tanulmányokat és dolgoz ki javaslatokat a kormányzati és önkormányzati döntések elősegítésére. Havi lapot is jelentet meg Lélegzet címmel.

A Levegő Munkacsoport többek között a „szennyező fizessen” alapelv gyakorlati megvalósításáért is küzd. Ez azt jelenti, hogy a környezetszennyezés miatti károk és költségek ne az egész társadalmat és az elkövetkező nemzedékeket sújtsák, hanem azok fizessék meg a károkat, illetve megelőzésük és elhárításuk költségeit, akik azokat okozzák. Ezért a Levegő Munkacsoport szorgalmazza a környezetszennyező tevékenységek és termékek támogatásának megszüntetését, illetve fokozott megadóztatásukat, és az így keletkező bevételek jelentős részének átcsoportosítását a humán szféra (oktatás, művelődés, tudományos kutatás, egészségügy, környezetvédelem) javára.

A Levegő Munkacsoport postacíme: 2041 Budaörs, Pf. 102. Telefon/fax: 166-9866, 186-8854, 185-7183, 140-6097, 132-3432.

A környezeti ártalmak hatása a viselkedésre Az ólom agresszívvá tesz

A Johan Béla Országos Közegészségügyi Intézet Településhigiénás Osztályának vezetője, dr. Rudnai Péter főorvos és munkatársai epidemiológiai módszerekkel vizsgálják a környezeti ártalmak és a lakosság egészségügyi állapota közti összefüggést. Ezzel a vizsgálattal populációs (népességi) szinten lehet kimutatni azokat a károsodásokat, melyek az egyén számára esetenként kevésbé érzékelhetőek, de az egész népesség szempontjából jelentősek. Munkájuk fontos területe a környezeti ólomszennyezettség hatásainak vizsgálata az idegrendszerre és viselkedésre.

A főorvos szerint nálunk ezzel a kérdéssel azért is érdemes foglalkozni, mert a Földön nagyon sok országban, így hazánkban is széles körben tapasztalható jelenségekről van szó.

1979-ben az Egyesült Államokban érdekes vizsgálatot folytattak. A gyerekek kihullott tejfogaiban található ólom mennyisége és az intelligenciaszint közötti összefüggést nézték. Az eredmények kimutatták, hogy azon gyerekek, akik tejfogában magas volt az ólomtartalom, átlag 4 ponttal maradtak el társaiktól az IQ (intelligencia-hányados) mérésénél. Ez volt az első intő jele az ólom káros hatásának. Az eredmény azt jelezte, hogy ezek a gyerekek korábban nagy ólomhatásnak voltak kitéve (nagy volt az ólomexpozíció). Az ólom beépült a szervezetükbe, a csontrendszerbe. Ezt bizonyította a kihullott tejfogukban talált ólom.

Nyolc évvel ezelőtt hazánk is részt vett egy európai vizsgálatban, mely során 10 országban az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által kidolgozott munkaterv alapján vizsgálták a gyerekeket.

A 290 budapesti, szolnoki és rom-hányi kisgyereken végzett vizsgálatok azt mutatták, hogy azok a kisgyerekek, akiknél nagyobb vérólom-tartalmat mértek, több területen is lemaradtak társaiktól.

Az első nagyobb eltérést a pszichometriai vizsgálatoknál tapasztalták. Ha egy ábrát kellett emlékezetből lerajzolniuk, csak több hibával sikerült. Tehát a formaérzékelésükkel és a reprodukáló képességükkel is baj volt. Vagyis mindazon tevékenység problémát okozott, amelyeknél a különböző finomfeladatokat kellett összehangolni.

Az eltérések második nagyobb csoportja a magaviseletükben volt (ez már az első amerikai vizsgálatoknál is kitűnt). Ezek a gyerekek szétszórtabbak voltak, nehezen koncentráltak, figyelmük könnyen elterelhető volt, izgó-mozgó magaviseletűek és agresszívabbak voltak, mint társaik.

A harmadik nagy eltérés az idegrendszerre, illetve a reflexekre gyakorolt hatások miatt alakult ki. Lassult az ingerületvezetés, romlott a reflextevékenység, és több hibával járt a feladatok megoldása. Rudnai doktor megjegyezte, hogy a reflextevékenységet a család szociális, kulturális háttere nem érinti, de az első két csoportban a szülők –főleg az édesanya– intelligenciája nagyon fontos szerepet játszik. Tehát a hátrányos helyzetben élő gyerekeknél a rossz családi viszonyok még fel is erősíthetik a külvilág káros hatásait.

Egy egyszerű példa alapján ez könnyen megérthető: azok a gyerekek, akikkel nem foglalkoznak, rossz higiénés körülmények között élnek, keveset mosnak kezet, többet vannak az utcán, és így több ólom juthat a szervezetükbe.

Más részről: azoknál a gyerekeknél, akikkel szüleik rendszeresen foglalkoznak, még a magasabb ólomszint hátrányos hatásait is lehet ellensúlyozni. Tehát a szociális komponens erősebb lehet az ólomnál. (Természetesen, ha kevesebb ólom jut a szervezetünkbe, akkor ugyanannyi foglalkozás mellett ők még jobb eredményt érnek el.)

A negatív szociális hatások kiegyensúlyozására a szülőket, pedagógusokat, gyermekorvosokat és magukat a gyerekeket is föl kellene világosítani az ólom káros hatásairól, illetve arról, hogyan lehet a beépülését megakadályozni. Fontos tudni, hogy milyen hatások segítik elő a beépülést, illetve melyek ellensúlyozzák káros hatását.

Például a vashiányos táplálkozás segíti az ólom felszívódását. A vashiány kialakulását zöldségekkel, húsfélékkel lehet megakadályozni. Ez azért fontos, mert a hazai kisgyerekek több mint fele vashiányos.

Ha a gyerekek kalciumtartalmú ételt, pl. tejet, sajtot fogyasztanak, ez is az ólombeépülés ellen hat.

A nyolc évvel ezelőtti mérések azt mutatták, hogy a felnőttek vérólom-szintje megfelelt az európai átlagnak, de a gyerekeken mért adatok ezt az értéket jelentősen meghaladták. Azóta a benzin ólomtartalmának csökkenése miatt csökkent a levegő ólomtartalma, és ezért arányosan csökkent a gyerekek vérólom-értéke is. Mindezen tendencia ellenére a fővárosban nemrégiben vizsgált gyermekek 10-20%-ánál még mindig magasabb volt a mért ólomtartalom az egészségügyi határértéknél.

Hogy a felnőttek se érezzék teljesen biztonságban magukat az ólomszennyeződéssel szemben, a főorvos egy még nem bizonyított elméletéről szólt. E szerint az ólom nem csupán a gyerekeknél, de a felnőtteknél is pusztítja az idegsejteket. Az ólom okozta idegsejt-pusztulás csak akkor válik észlelhetővé, amikor az agy tartalékkapacitása nagymértékben csökkent. Ez az életkorral járó természetes folyamat az ólomkárosodás hatására idő előtt jelentkezik;

És végül még egy elrettentő adat: a felnőttek tápcsatornájába jutott ólom 10%-a szívódik fel, a gyerekeknél ez az arány 50%-os.

Meruk Rózsa
(LÉLEGZET, 1993/6)